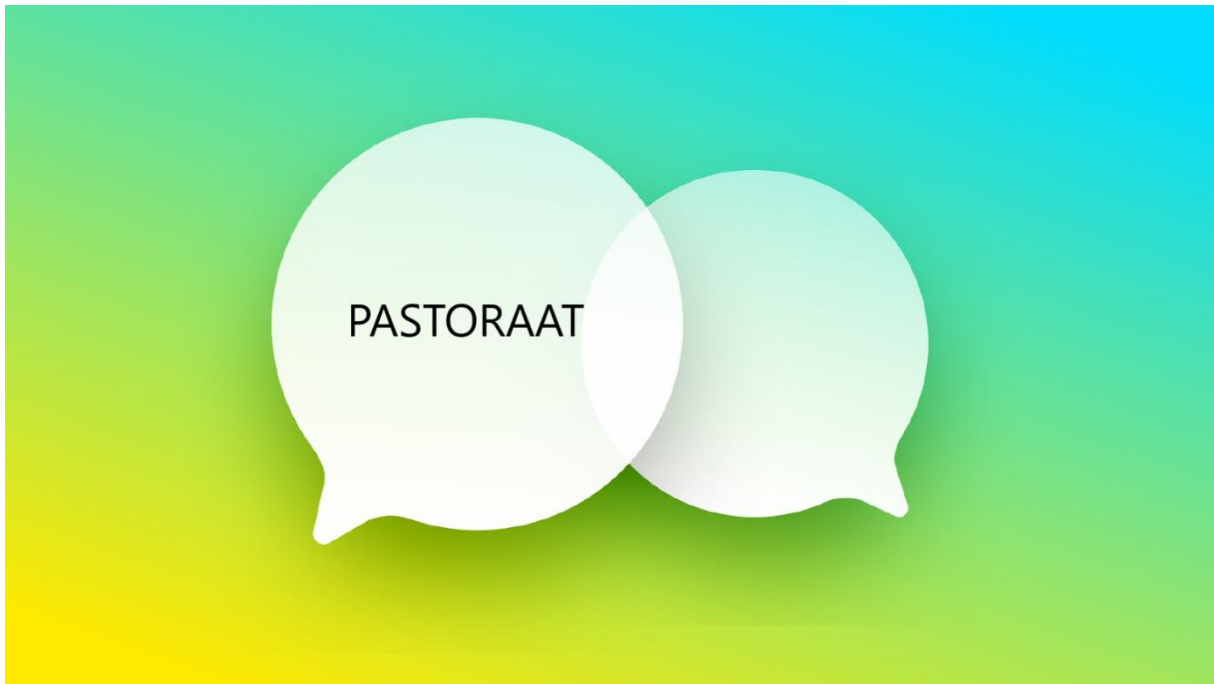

TAAKMODULE PASTORAAT

INTRODUCTIE

Als oudste pastoraat ben je de vraagbaak rond kaders en situaties. Daarnaast begeleidt/coach je als oudste-herder degenen die pastoraat doen of het pastorale team leiden. Deze module bevat dus zowel basisgedachten over pastoraat als inzichten om te werken aan een goed werkend pastoraat in de gemeente.

In deze taakmodule voor oudsten komen onderwerpen die specifiek of in ieder geval belangrijk zijn rond pastoraat. De inhoud en omvang van de module groeit naarmate er door jullie opmerkingen en vragen ingestuurd worden en wij als regiocoördinatoren onderwerpen tegenkomen in de praktijk en literatuur die toerustende waarde hebben.

Ons leerdoel is om met name oudsten die betrokken zijn bij het taakveld pastoraat te ondersteunen met zicht op de kern van pastoraat en hoe pastoraat vorm te geven in je gemeenten. Pastoraat kent allerlei vormen, van langdurige aandacht tot crisis-pastoraat, van pastoraat aan jongeren tot pastoraat aan senioren en van een op een gesprekken tot pastoraat via toerusting met groepsgesprekken.

Van David wordt in Psalm 78:72 gezegd:

'Hij heeft hen geweid met een oprecht hart en hen geleid met zeer bekwame hand''(HSV).

Net als voor David geldt ook voor oudsten pastoraat dat je vanuit Gods ogen bewogen kijkt naar mensen die herderlijke zorg nodig hebben en dat zorgvuldig en wijs vormgeeft.

Deze module bevat de volgende hoofdstukken:

- A. Wat is pastoraat?
- B. Soorten pastoraat en structuur
- C. Bespreking van pastoraat in de raad
- D. Luisteren en aanreiken
Ook bij coachen teamleider pastoraat
- E. De drama-driehoek en winnaarsdriehoek
- F. Bronnen

Leerdoelen

Als oudste pastoraat ben je de vraagbaak rond kaders en situaties. Daarnaast begeleidt/coach je als oudste-herder degenen die pastoraat doen of het pastorale team leiden. Deze module bevat basisgedachten over pastoraat, inzichten om te werken aan een goed werkend pastoraat in de gemeente en coaching bij het vertalen van persoonlijke situaties naar gemeente brede principes

Na deze module weet/kun je:

- Het eigene van pastoraat in de gemeente benoemen
- Uitleggen wat het verschil is tussen pastoraat en hulpverlening
- Diverse niveaus van pastoraat in de gemeente benoemen
- Hoe je een pastorale casus in de raad kunt bespreken
- Hoe je als oudstenraad het pastoraat kunt overzien

Inhoud

INTRODUCTIE.....	1
HOOFDSTUK 1 : WAT IS PASTORAAT?	3
HOOFDSTUK 2: NIVEAUS VAN PASTORAAT	7
HOOFDSTUK 3: PASTORAAT EN DE RAAD	12
HOOFDSTUK 4: VAN DRAMADRIEHOEK NAAR WINNAARSDRIEHOEK	15
HOOFDSTUK 5: VERGEVING EN VERZOENING.....	18
HOOFDSTUK 6: TUCHT IN DE GEMEENTE.....	21
HOOFDSTUK 7: BRONNEN	27

HOOFDSTUK 1 : WAT IS PASTORAAT?

Leerdoelen:

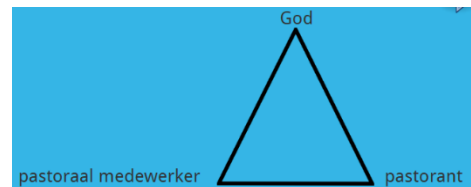
- Het eigene van pastoraat in de gemeente benoemen
- Uitleggen wat het verschil is tussen pastoraat en hulpverlening

Definitie pastoraat

In de gemeente spreken we regelmatig over pastoraat, maar waar hebben we het dan precies over? Je kunt daar zomaar behoorlijk uiteenlopende gedachten over hebben.

Hieronder staan twee interessante voorbeelden van een definitie. Ze verwoorden iets van de driehoeksrelatie pastoraalmedewerker- God- pastoraat.

Ganzevoort en Visser¹ geven deze definitie:

Zorg voor het verhaal van mensen in relatie tot het verhaal van God.

Van de Kamp² geeft als definitie:

Door zijn Woord spreekt God mensen aan in hun persoonlijke leefsituatie. Daarbij schakelt God mensen in.

Opdracht

Hoe zou jij pastoraat definiëren?

Pastorale modellen

¹ Ganzevoort en Visser, *Zorg voor het verhaal: Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding*, Zoetermeer: Uitgeverij Meinema, 2007, bladzijde 26.

² Peter van de Kamp, *Verhalen om te leven: levensverhalen in het pastoraat*, Utrecht: uitgeverij Kok, 2013, bladzijde 17.

Er zijn verschillende visies op wat het eigene van pastoraat is. Daaruit voortvloeiend zijn er ook verschillende vormen van pastoraat. Vrijwel elke gemeente kent ook in haar eigen praktijk verschillende vormen van pastoraat.

Ganzevoort en Visser geven in hun boek een overzicht van pastorale modellen.³Ze gebruiken de term pastor; lees dat als pastoraal betrokkene.

De pastor als getuige

In dit model ligt de nadruk op de roeping van de pastor om getuige te zijn. De pastor is geroepen om in spreken, handelen en zijn een getuige te zijn van het koninkrijk van God. Geroepen om in elke levensomstandigheid zichtbaar en hoorbaar te maken, dat er een woord van Gods genade is. In dit model ligt de nadruk op verkondiging.

Verschiedende vormen van charismatisch pastoraat kun je ook hierbij indelen. Een uitgangspunt van charismatisch pastoraat is, de overtuiging dat God betrokken is bij onze werkelijkheid en daarin actief ingrijpt. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting komen in een door de Geest ingegeven inzicht in de situatie of een profetie.

De pastor als helper

Bij dit model ligt de nadruk voor de pastor op de rol als helper. Voorbeelden van dit model zijn therapeutisch pastoraat, pastorale counseling en contextueel pastoraat. Het kenmerkende van dit model is, dat het de hulpvraag van de gesprekspartner als vertrekpunt neemt. De pastor zoekt samen met de gesprekspartner naar een aanpak, die kan leiden tot een oplossing. Een uitgangspunt van dit model is, dat de pastor werkt met inzichten vanuit de psychologie en psychiatrie.

De pastor als metgezel

Hier ligt de nadruk op de raakvlakken tussen pastoraat en gewone of vriendschappelijke intermenselijke verhoudingen. De pastor heeft hier de rol van medemens of metgezel. Dit wordt ook wel even menselijk pastoraat genoemd. Bij dit model is er meer wederkerigheid, persoonlijke betrokkenheid en verbondenheid. Pastoraat heeft hier meer het karakter van samen op weg gaan. Een voorbeeld van dit pastoraat is pastoraat als presentie.

De pastor als tolk en gids

---

³ Ganzevoort en Visser, *Zorg voor het verhaal*, hoofdstuk 3: Pastorale modellen.

Bij de voorgaande drie modellen ligt de focus vooral op één rol. Namelijk op de pastor als getuige, helper/hulpverlener of metgezel. Er zijn ook modellen die proberen meer balans aan te brengen in deze verschillende rollen. Een voorbeeld daarvan is narratief pastoraat.⁴ Hierbij staat het verhaal van mensen en het verhaal van God centraal. Pastoraat kenmerkt zich door een dubbele focus. Een focus op het verhaal van mensen en een focus op het verhaal van God. De beide verhalen zijn op diverse manieren op elkaar betrokken en met elkaar verweven.

Opdracht

Welk model spreekt je aan? Hoe verhoudt het pastoraat dat jullie als gemeente aanbieden zich tot deze modellen?

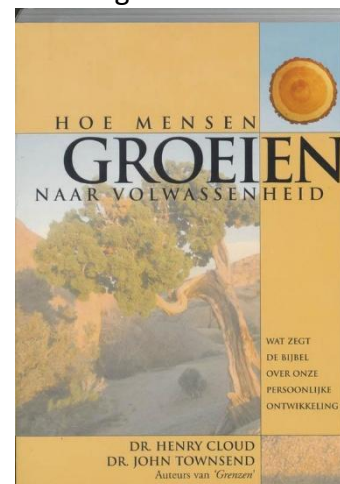
Mensbeeld

Naast een model voor de pastoraal medewerker speelt vanzelfsprekend ook het mensbeeld mee. Hoe denk jij als oudste en de gemeente over groei, vernieuwing en verandering? Wat is nodig om te groeien, wat helpt daarbij en wat zijn mogelijke grenzen?

Een paar leerzame Bijbelgedeelten zijn onder andere:

- Romeinen 12:1-3 geeft een aantal elementen aan – de basis is dankbaarheid en genade, de houding is toewijding, een kernpunt is willen vernieuwing van denken en de richting is groei in volwassenheid.
- Galaten 5:22 benoemt groei in geestelijk karakter als vrucht van de Geest, waarbij Colossenzen 3: 12 spreekt over aandoen, alsof je voor een klerenkast staat en kiest.
- Jacobus 1: 1-5 benoemt dat mensen sterk kunnen groeien juist door moeilijke omstandigheden, met hulp van God
- 2 Petrus 1: 3-8 geeft een beloftevol groeiproces weer.

Boeken die hierover gaan zijn o.a. Hoe mensen groeien naar volwassenheid, van Cloud en Townsend.

Hieronder delen we een aantal kernwoorden uit het Nieuwe Testament die raken aan de kern van wat pastoraat is. Dit komt uit een college van Wout Huizing in kader van Hermeneutisch Pastoraat.

Splagchnizesthai - met ontferming bewogen

⁴ Ganzevoort en Visser, *Zorg voor het verhaal*, Hoofdstuk 4: Narratief pastoraat.

Zie Matteus 9:35-38; 15:32; 20:34; Lucas 10:33; 15:10

Episkeptesthai - omzien naar...

Matteus 25:36,43; Handelingen 15:36; 20:28; Jakobus 1:27; 1 Petrus 2:25

Sooizein - helen/ genezen

Matteus 1:21

Basileia tou theou - komen van Gods Rijk

Matteus 4:23

Opdracht

Hoe verwoordt de gemeente pastoraat op de website? Zitten er elementen van verlangen en hoop in? Dus meer van samen optrekken en zoeken en niet alleen zorgen voor?

Grenzen van pastoraat

Hierboven stonden we stil bij het eigene van pastoraat. Als afsluiting van dit hoofdstuk is het goed te noemen, dat pastoraat iets anders is dan specifieke vormen van professionele hulpverlening, zoals een psycholoog, coach of een GGZ-instelling die kan bieden. In het pastoraat is het van belang helder te hebben of de pastorant voldoende heeft aan een pastoraal traject of dat externe professionele hulpverlening meer passend is. Een goede gewoonte is om bij het eerste (intake-)gesprek samen een traject af te spreken voor de eerste drie pastorale gesprekken. Verwoord samen wat daarin de richting zal zijn en dat je na drie gesprekken kijkt waar je dan staat en wat nodig is.

In de praktijk kan pastorale en professionele hulp parallel lopen. Stem dat goed af. Ook kan pastorale persoonlijk hulp samengaan met het volgen van een pastorale cursus. In hoofdstuk 2 komen we hierop terug.

HOOFDSTUK 2: NIVEAUS VAN PASTORAAT

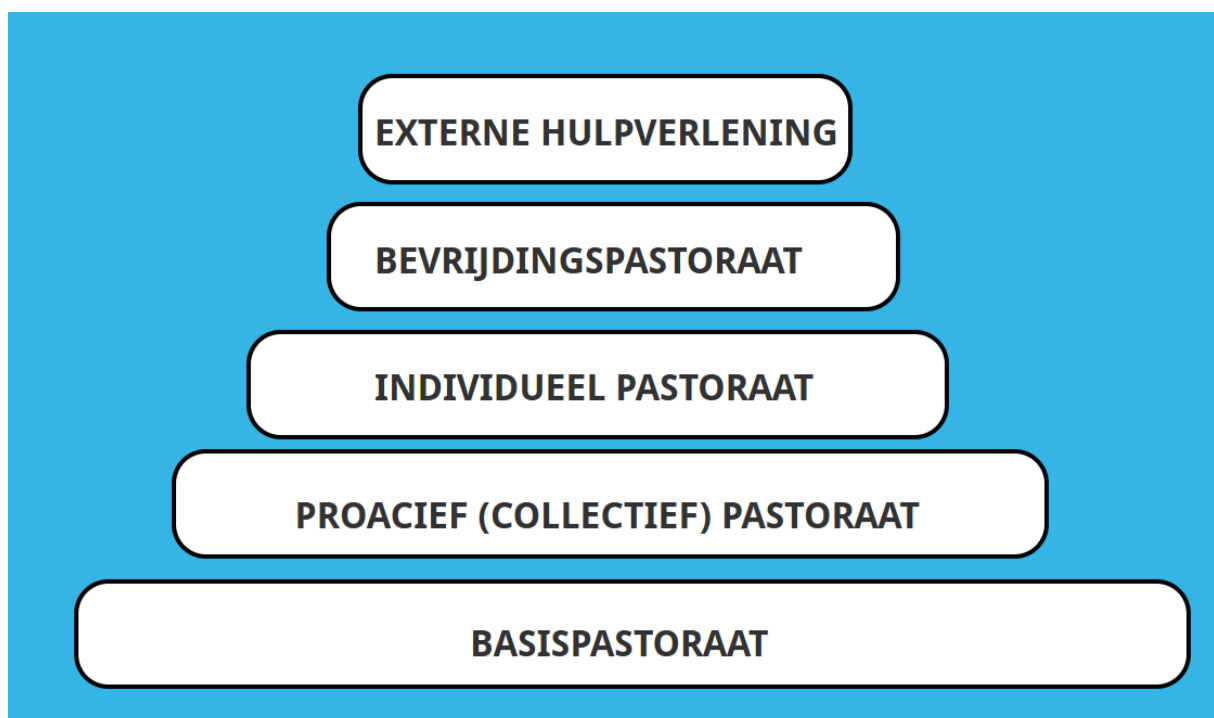
Leerdoel:

- Kunnen benoemen van diverse niveaus van pastoraat in de gemeente

Inleiding

In de gemeente kun je verschillende niveaus van pastoraat onderscheiden. In dit hoofdstuk gaan we in op deze niveaus en geven voorbeelden van elk niveau. Aan het einde van het hoofdstuk staat een reflectievraag om als oudste te kijken naar de opzet van pastoraat in je eigen gemeente.

Basispastoraat

Het eerste niveau is het basispastoraat. Hier is eigenlijk elk gemeentelid bij betrokken. Het is een vorm van pastoraat die ieder lid (onbewust) geeft en ontvangt. Het gaat hier om omzien naar elkaar, het belangstellende gesprek met een broeder of zuster na een kerkdienst bij de koffie. Of bijvoorbeeld een gesprek dat je op een huiskring of teamontmoeting hebt tijdens een rondje delen.

Veel mensen in de gemeente zullen het niet benoemen als pastoraat. Het voelt voor hen als vanzelfsprekend. En dat is het in zekere zin ook. Toch is dit een erg belangrijk niveau van pastoraat in de gemeente. Verreweg het meeste pastoraat in de gemeente, is deze vorm van

gewoon bij elkaar betrokken zijn. Even tijd nemen voor een gesprek met de ander. Dit is informeel pastoraat, er hoeft geen pastor aan te pas komen of een apart gepland pastoraal gesprek met een pastoraal teamlid. Het zijn de gesprekken die spontaan en informeel tot stand komen. Ze zijn wel fundamenteel voor het vormen van een warme gemeenschap, die bij elkaar betrokken is en naar elkaar omziet.

Als oudste is het wel goed om dit niveau van pastoraat in de gemeente te benoemen en mensen daarop te wijzen, dat iedereen hier een rol in heeft. Hoewel het geen formele rol in een pastoraal team vraagt, kan het wel goed zijn gemeenteleden uit te dagen bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid op dit niveau. Mensen kunnen er wel bewust voor kiezen om beschikbaar te zijn voor anderen en ruimte te geven aan anderen, zodat deze vorm van pastoraat kan gedijen. Dit vraagt om een luisterende houding. Goed leren luisteren is een kunst. In een volgend hoofdstuk van deze module gaan we daarop in.

Proactief (collectief) pastoraat

Ook bij dit niveau van pastoraat gaat het om pastoraat, dat vaak niet als zodanig benoemd zal worden. Het gaat hier om cursussen, studiedagen en thema-avonden. Een voorbeeld is de marriage course. Een stel volgt een huwelijkskursus. De aard van de cursus maakt dat het ook een proactief pastoraal karakter heeft. Het deelnemende echtpaar wordt geprikkeld om onderwerpen te bespreken, die anders mogelijk ook in een pastoraal gesprek aan de orde zouden komen.

Een ander voorbeeld is de cursus Vrijheid in Christus. Een discipelschapscursus gebaseerd op het onderwijs van Neil T. Anderson. De cursist krijgt basisprincipes voor discipelschap aangereikt. Daarnaast wordt hij op een zogenaamde 'opruimzaterdag' ook uitgedaagd om verschillende gebieden van zijn/haar leven onder de loep te nemen en zaken te belijden, te vergeven en op te ruimen. De cursist gaat hier systematisch doorheen tijdens de 'stappen naar vrijheid in Christus'.

Denk bij dit niveau ook aan opvoedcursussen voor ouders van kinderen en jongeren. Er zijn ook gemeenten die werken met pastorale herstelprogramma's voor groepen. Een groep doorloopt dan met elkaar een herstelprogramma. Een voorbeeld hiervan is het programma Celebrate Recovery.

Individueel pastoraat

Bij dit niveau kan het gaan om pastoraal bezoekwerk van ouderen of langdurig zieken, die vanwege hun ouderdom of ziekte niet of nauwelijks kunnen deelnemen aan het gewone gemeentelven. Dit bezoekwerk staat in het teken van het bieden van een luisterend oor en bemoediging.

Daarnaast zijn er situaties waarbij gemeenteleden worstelen met iets, dat om meer vraagt dan een gesprek bij de koffie of een keer extra aandacht op een kring. Dan kan het goed zijn om iemand door te verwijzen naar het pastorale team. Het is goed om bij een nieuwe hulpvraag eerst in 1 tot 3 gesprekken helder te krijgen wat er aan de hand is en wat er nodig is. Daarna kan samen met de hulpvragen worden bekeken wat een passend vervolg is.

Een vervolg kan bijvoorbeeld zijn, dat een pastoraal teamlid voor een afgebakende periode van 6 maanden elke maand een gesprek heeft met de hulpvrager. Het kan ook zijn dat je doorverwijst naar passende externe hulpverlening. Je kunt dan samen zoeken wat passende externe hulp is.

Voor een pastoraal team is het belangrijk om als team duidelijke afspraken te maken over hoe je omgaat met het bespreken van casussen in het team. Het is goed dat pastorale teamleden onderling een stukje intervisie kunnen doen. Vaak is het niet nodig om details uit een pastoraal gesprek te delen/bespreken met anderen teamleden. Als het echt nodig is om een casus te bespreken met een ander teamlid, dan kan dat ook met een buddy uit het team of de teamleider. Bespreking teambreed kan zich beter beperken tot algemene principes of anonieme casussen. Wees vooraf open naar de hulpvrager als je overlegt over een casus. Leg uit met wie je overlegt en wat de reden en doel is van het overleg.

Het is een goede vuistregel om in pastoraat als uitgangspunt te nemen, dat een vrouwelijke hulpvrager gesprekken heeft met een vrouw uit het pastoraal team. Een mannelijke hulpvrager spreekt met een man uit het pastoraal team. Soms gaan pastorale teamleden samen op pad, zorg er dan voor dat tenminste één teamlid van hetzelfde geslacht is als de hulpvrager. Deze vuistregel biedt in de praktijk een stuk veiligheid voor zowel de hulpvrager als de pastorale teamleden.

Bevrijdingspastoraat

Een specifieke vorm van individueel pastoraat is het bevrijdingspastoraat. Hier vind je een link met uitleg en toepassing van bevrijdingspastoraat in de Parousia gemeente Almere.

[https://www.unie-abc.nl/images/gemeenten/Leerplatform/documenten/Bevrijdingspastoraat - bijlage hoofdstuk 3.pdf](https://www.unie-abc.nl/images/gemeenten/Leerplatform/documenten/Bevrijdingspastoraat_-_bijlage_hoofdstuk_3.pdf)

Externe hulpverlening

Hierboven werd al benoemd, dat het soms nodig is om door te verwijzen naar externe (christelijke) hulpverlening. Het is belangrijk om goed te beseffen wat de kern van pastoraat is en de grens. Als een hulpvrager een psycholoog nodig heeft, verwijs dan door naar een psycholoog. Probeer als gemeente niet iets te gaan doen, waar je eigenlijk onvoldoende kennis van hebt of wat niet je professie is.

Er is een groot aanbod van externe hulpverlening. Het kan gaan om zowel christelijke als seculiere hulpverlening. Zoek samen met de hulpvrager naar passende externe hulpverlening. Als er daadwerkelijk een extern traject van start gaat, dan kan het wel waardevol zijn als een pastoraal teamlid parallel aan dat traject ook regelmatig met de hulpvrager spreekt. Gewoon om betrokkenheid te tonen en te bemoedigen. Veel hulpverleners willen ook graag samenwerken met andere personen uit het netwerk van de hulpvrager.

Om naar passende externe hulpverlening te kunnen doorverwijzen is het een grote hulp om een sociale kaart te hebben. Breng in kaart wat er in de regio van jouw gemeente is aan christelijke en seculiere hulpverlening. En voer regelmatig een update uit van deze sociale kaart.

Een tip is ook de website: <https://www.ikzoekchristelijkehulp.nl/>

Structuur: wie doet wat?

Op het niveau van basispastoraat heeft ieder gemeentelid een rol. Op dit niveau kan gesignaleerd worden dat iemand behoefte heeft aan verdergaande pastorale zorg. In het bijzonder teamleiders en kringleiders hebben hierin een rol om te signaleren en door te verwijzen naar het niveau van individueel pastoraat.

Het pro actief (collectief) pastoraat wordt ingevuld in goed overleg tussen het pastorale team, oudsten en eventueel de coördinator toerusting. Samen kunnen zij bepalen welke toerusting aansluit bij wat de gemeente nodig heeft.

Op het niveau van individueel pastoraat is het pastorale team actief. Gemeenteleden kunnen rechtstreeks bij hen aankloppen of ze komen bij het pastorale team via doorverwijzing. Als de gemeente een voorganger of pastoraal werker in dienst heeft, dan is deze meestal ook betrokken bij ernstige pastorale situaties of crisispastoraat.

Soms vraagt een casus ook om bespreking in de oudstenraad. Daar wordt bij een apart hoofdstuk op ingegaan.

Opdracht

Zet voor jezelf de verschillende vormen en niveaus van pastoraat die jullie gemeente kent op een rij. Zijn de hierboven genoemde niveaus aanwezig? Is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is? Welke aanpassingen zouden eventueel nodig zijn?

HOOFDSTUK 3: PASTORAAT EN DE RAAD

Leerdoel

- Hoe je een pastorale casus in de raad kunt bespreken

In vrijwel elke kerkenraad zal wel eens een pastorale casus op de agenda staan van de kerkenraad. De structuur, organisatie en omvang van de gemeente zorgen in de praktijk voor een verschil hoe vaak het voorkomt en de type casussen die besproken worden in de raad.

Wanneer bespreek je een casus in de raad?

Veel (basis)pastoraat gebeurt informeel in de gemeente. Denk aan de goede gesprekken bij de koffie na de dienst of op een huiskring. Dit is heel waardevol en vormt het fundament van een gemeente die omziet naar elkaar.

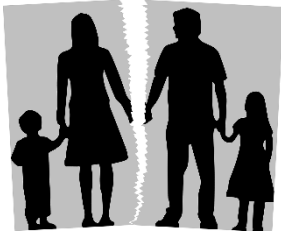
In sommige kleine gemeenten waar geen pastoraal team of pastoraal werker actief is, zal een pastorale situatie bij de raad komen, als er meer nodig is dan een goed gesprek na de dienst of op een huiskring. De raad kan dan aan de slag met deze twee vragen: Wat is er aan de hand? Wat is er nodig? Ze kunnen bij de uitvoering ook andere gemeenteleden inschakelen, maar zij hebben dan vaak wel de regie.

In veel gemeenten zijn één of meer pastorale teams actief, die mensen kunnen ondersteunen als er meer nodig is dan het basispastoraat. Denk aan een bezoekersteam, dat ouderen en langdurig zieken bezoekt, die niet of nauwelijks kunnen deelnemen aan het gewone gemeentelven. Of een team volwassenen pastoraat, dat hulpvragen oppakt die meer vragen dan een gesprek bij de koffie na de dienst of op de kringbijeenkomst. Sommige gemeenten hebben een diaconie team, dat zich richt op financieel/praktische ondersteuning.

Ook in deze gemeenten is er soms aanleiding om een casus te bespreken in de raad.

- Het is nodig dat de raad geïnformeerd is over de casus.
- De raad wordt geïnformeerd over een casus en spreekt een aantal kaders af hoe hiermee om te gaan. Eventueel neemt de raad een regierol op zich.

De raad wordt geïnformeerd over een casus

Stel Jan en Truus zijn lid van de gemeente. Hun huwelijk gaat al jaren moeilijk. Ze hebben professionele huwelijks counseling gehad, daarnaast wat er ook betrokkenheid vanuit het pastoraal team van de gemeente. Uiteindelijk besluiten ze om in goed overleg uit elkaar te gaan. Ze vertellen dit aan het pastoraal teamlid, dat hen begeleidde.

In deze situatie is het gepast, dat na afstemming door het pastoraal teamlid met Jan en Truus, de kerkenraad wordt geïnformeerd over het besluit van Jan en Truus.

De raad wordt geïnformeerd over een casus en spreekt een aantal kaders af hoe hiermee om te gaan. Eventueel neemt de raad een regierol op zich.

Stel nu dat Jan en Truus deel zijn van de kerk, samen met hun zoon en dochter in de tienerleeftijd. En stel dat het besluit om uit elkaar te gaan zich ontwikkelt tot een vechtscheiding. Jan en Truus delen er te pas en te onpas over aan gemeenteleden. Allerlei mensen vinden er iets van en het gevaar van partijvorming binnen de gemeente dreigt. Ook hun zoon en dochter delen er veel over op de tiengroep.

In deze situatie kan de raad regie nemen over hoe om te gaan met de situatie in de gemeente. Er kunnen bijvoorbeeld afspraken gemaakt worden wie namens de gemeente (raad/pastoraat) in gesprek gaat met Jan. Wie met Truus? Eventueel met hen samen. Wie is er voor hun kinderen? Een afgesproken kader kan bijvoorbeeld zijn: begrip tonen voor feit dat Jan en Truus willen delen over hun problemen met mensen in de gemeente, maar hen dringend verzoeken een beperkt aantal mensen uit te kiezen bij wie ze hun hart luchten.

Als er meerdere pastorale personen of raadsleden betrokken zijn voor elk van de betrokkenen, vorm dan een team om op hoofdpunten elkaar te informeren tbv een zo goed mogelijke route en om een (communicatie)lijn vast te houden naar de raad en gemeente. De situatie kan ook vragen om communicatie naar de gemeente. Dit kan de raad doen in afstemming met Jan en Truus. Het hoeft niet persé met instemming! Dit kunnen ingewikkelde situaties zijn, waarin diverse belangen moeten worden afgewogen.

Hoe bespreek je een pastorale casus in de raad?

Als een casus wordt ingebracht met alleen als reden om de raad te informeren, stel dan als inbrenger altijd de checkvraag: Is het noodzakelijk dat de raad hiervan op de hoogte is? Het is goed om in de basis terughoudend te zijn met het delen van een pastorale casus met de raad. Aan de andere kant hebben raadsleden vertrouwelijkheid beloofd naar de gemeente. Vanuit de herderlijke rol die de raad heeft naar de gemeente is het ook helpend als zij weten

wat er speelt in de gemeente. Als het gaat om een wat meer gevoelige persoonlijke situatie en het is belangrijk dat de raad hiervan weet, deel er dan over met de raad na overleg/afstemming met de betrokkene(n).

Bij een ernstige casus of crisispastoraat is er vaak een regierol voor de raad of in ieder geval nauwe afstemming tussen raad en pastoraal team of werker. In deze gevallen is het goed om met onderstaande punten rekening te houden:

- Basisvragen zijn ook hier weer
  - Wat is er aan de hand?
  - Wat is er nodig?
- Wie heeft welke rol? Zowel in de raad, als ook buiten de raad.
- Wie heeft de regie? Het zal praktisch zijn om in de raad één persoon aan te wijzen, die de regie heeft over een casus.
  - De regie kan ook liggen bij een pastoraal werker/voorganger, die geen deel is van de raad. Stem dan af wie de 1e contactpersoon is vanuit de raad voor de pastoraal werker.
- Soms omvat een pastorale casus in de raad ook een ethisch en/of theologische dilemma. Denk dan onder andere aan onderstaande punten.
  - Wat zijn de feiten?
  - Probeer uit te zoomen en de situatie vanuit diverse invalshoeken te benaderen
  - Wat zijn Bijbelse kaders/principes die hier een rol spelen?
  - Welke waarden zijn hier in het spel of staan met elkaar op spanning?
  - Als je nadenkt over alternatieve keuzes, sta dan ook stil bij de gevolgen van elke keuze.
  - Zet verschillende mogelijkheden van omgaan met de situatie op een rij en overweeg deze.
  - Maak een keuze.
  - Spreek ook af om op een later moment de gemaakte keuze te evalueren en aarzel niet om waar nodig (en nog mogelijk) bij te sturen.
- Communicatie: Wie zijn hier de belanghebbenden? Wie moet er over de situatie worden geïnformeerd? Op welk moment? In welke vorm?
- Privacy/AVG
  - Wees voorzichtig met registreren van situaties, bewaar registratie op een digitaal beveiligde plek.
  - Let op wat je per email deelt en naar welk account iets wordt toegestuurd
    - Voorkom dat vertrouwelijke informatie in een familie inbox van een raadslid terecht komt, waar ook andere gezinsleden bij kunnen.

HOOFDSTUK 4: VAN DRAMADRIEHOEK NAAR WINNAARSDRIEHOEK

Leerdoel:

- Je weet hoe de dramadriehoek je kan helpen om meer inzicht krijgen in de communicatie en samenwerking binnen het pastoraat.

Introductie

Casus: Pascal heeft echt pastorale hulp nodig, want relaties, ook in familie en gemeente, lopen steevast uit op verkilling. Het gaat niet goed met hem.

Dat komt, vindt hij, door anderen en de situatie. Hij zelf is een bidder, maar op de bidstond is hij niet meer welkom omdat zijn gebeden te lang en onsamenhangend zijn. "Maar bij vrij gebed maakt dat toch niet uit? Het ligt vooral aan de leidster die graag puntsgewijs bidt en op tijd klaar is. Waar is de ruimte voor de Geest? Hij zou daar graag eens een Bijbelstudie over geven zodat er meer vrijheid is voor elke deelnemer!" Je ziet dat Pascal de oorzaak van problemen buiten zichzelf legt.

Psychiater Stephen Karpman ontwikkelde in 1968 de dramadriehoek. Het is een model voor communicatie en samenwerking. Het laat zien dat als men vastzit in een van de drie rollen (het drama): *slachtoffer, aanklager of redder*) er geen beklivende afspraken mogelijk zijn, er feitelijk geen communicatie plaatsvindt die er echt toe doet.

Dramadriehoek

De dramadriehoek vindt zijn toepassing o.a. in coaching, relatietherapie en kan ook in pastoraat een hulpmiddel zijn om de communicatie en de persoon zelf te begrijpen. Wikipedia brengt de rollen als volgt in kaart en christen en GGZ-arts Wim van Dijk legt het in 6 minuten uit in dit filmpje:

<https://youtu.be/vmNpp4-Cmqg>

Vraag: Herken je de wisselende rollen die Pascal inneemt en dat daardoor pastorale aandacht is als het vullen van een emmer zonder bodem?

Aanklager (boos)	Redder (bezorgd)	Slachtoffer (bedroefd)
<ul style="list-style-type: none"> • beschouwt anderen als minderwaardig • haalt anderen 'naar beneden' • miskent de waarde van anderen • kritisch, agressief in taal en houding 	<ul style="list-style-type: none"> • beschouwt anderen als minderwaardig • gedraagt zich superieur aan anderen • miskent het vermogen van anderen om zelf te handelen • hulpeloos houdende hulp: helpt zonder gevraagd te zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • vindt zichzelf minderwaardig • zoekt een ander om het 'voor hem te doen' • miskent de eigen mogelijkheden • 'houten been' gedrag: ik kan het niet, jij moet het doen

Voor veel pastoraal ingestelde mensen is dat lange tijd geen probleem (men neemt de rol van redder op zich), maar ieder komt op het punt dat men zuchtend wat minder vaak Pascal bezoekt of zich met schaamte en schuld terugtrekt.

De winnaarsdriehoek

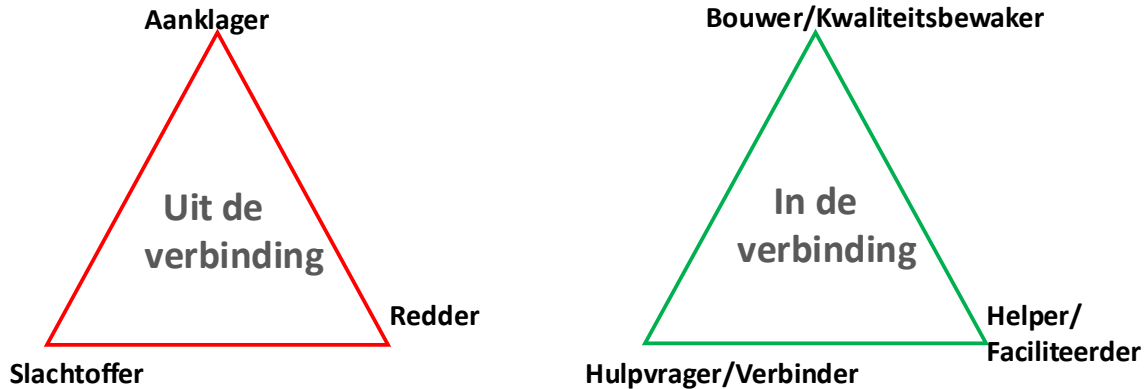
Om uit de Dramadriehoek te komen is het van belang dat iemand zich niet op het gedrag van een ander richt, maar op zijn eigen gedrag. Als het om situaties gaat: dat je je niet op de problemen van de situatie richt, maar op hoe je er mee omgaat. Je neemt verantwoordelijkheid voor eigen emotie en daden en je gunt ieder ander datzelfde. Dat komt tot uitdrukking in de winnaarsdriehoek.

Bij pastorale hulp wil je de ander tot groei brengen, door vernieuwing van denken (Romeinen 12:1-4). Het is goed om het over dat verlangen eens te zijn aan het begin van een pastorale route. Een prettige vorm is om bij dat begingsprek af te spreken om na 2 of 3 gesprekken wederzijds te evalueren of de pastorale hulp prettig en helpend is.

De winnaarsdriehoek van Edelman reikt drie rollen aan die passen bij een persoon die volwassen in het leven wil leren staan, ook in zeer lastige omstandigheden. [Ben Visser](#) van de CHE legt in een minicollege van 9 minuten de overstap van dramadriehoek naar de winnaarsdriehoek uit .

[Dramadriehoek vs winnaarsdriehoek Ben Visser CHE](#)

Dramadriehoek en Winnaarsdriehoek

De drie rollen voor goede communicatie en samenwerking, toepast op de situatie van Pascal zijn:

1. Slachtoffer verandert naar Hulpvrager/Verbinder: "Ik wil graag meedoen met de bidstond, maar vergeet dat ik in een groep bid; willen jullie me vriendelijk aanstoten als ik afdwaal of te lang van stof ben?"
2. Aanklager groeit naar Bouwer/kwaliteitsbewaker: "Kunnen we samen een lijstje maken met wat we ingrediënten van een goede bidstond vinden"
3. De Redder ontwikkelt zich tot Helper/Faciliteerder: "Als het een keer uitkomt wil ik jullie wel een keer kort uitleggen wat ik ervaar als Ruimte voor de Geest vanuit drie Bijbelverzen"

Vanzelfsprekend zijn veel pastorale situaties ingewikkelder dan die van Pascal. Overal is echter sprake van communicatie en samenwerking, in familie, buurt, werk en gemeente.

Wat kan pastorale hulp een mooi groeitraject opleveren dat veelzijdig vrucht kan dragen! Het is eigenlijk een vorm van discipelschapsvorming.

En ... de pastorale medewerker leert ook zelf om geen redder, maar coach te zijn. Hij luistert goed en stelt vragen die de ander uitnodigen te denken in meewerken aan gezonde relaties en situaties.

HOOFDSTUK 5: VERGEVING EN VERZOENING

In dit hoofdstuk gaan we in op het herstellen van verstoorde relaties. Over situaties waarin mensen daaraan niet mee willen werken lees je in de hoofdstuk 6 over tucht.

Intro

Vergeving is een centraal thema in de Bijbel. We staan in de gemeente regelmatig samen stil bij Gods vergeving in Christus als we avondmaal vieren. In het Onze Vader gaat het enige onderdeel waar wij van onze kant een actief aandeel hebben over vergeven: "...zoals ook wij vergeven..."

Vergeving vragen is vaak een grote stap. Schuld en/of schaamte spelen mee. Erkennen van je fout schuurt tegen je gevoel van eigenwaarde. Of de gedachte dat vooral de ander schuldig is en als eerste over de brug moet komen. Vergeving vragen lijkt zwak, maar het is sterk en werkt bevrijdend.

Vragen om over na te denken:

- Hoe is het in jouw gemeente rond dit onderwerp? En in de raad zelf?
- Wat vind jij zelf makkelijker: erkennen van een fout en vergeving vragen of vergeving geven? Denk je dan aan een situatie die veel impact op je gehad heeft?
- En welk voorbeeld in de geschiedenis of in jouw omgeving inspireert je rond dit onderwerp? En in de raad zelf?

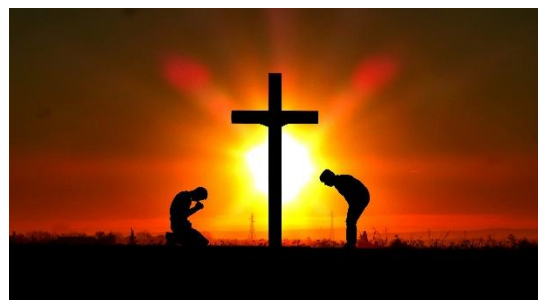
Als je ernaar wil kijken in de Bijbel, dan kun je terecht bij Jozef en zijn broers (Gen. 50:17), Aaron en Mozes (Numeri 12:11) en Abigail en David (1 Sam 25:28. Het komt in de Bijbel minder voor dan verwacht, is erkennen en vergeving vragen zò moeilijk?

In dit hoofdstuk kijken we hoe je tot vergeven komt en wat drie kernpunten zijn in het herstellen van een verstoorde relatie: erkennen van fouten, verzoenen en vertrouwen herstellen.

Een misser begaan; durven reflecteren

En vergeef ons onze schulden ... Deze bede impliceert reflectie. Dat vergt lef: jezelf in de spiegel kijken is niet makkelijk; besef dat je geliefd bent door de Vader als persoon, ook als je gedrag niet goed was. Je identiteit is in Hem, niet in je daden.

Zoals ook wij vergeven onze schuldenaren – in de voetsporen van Jezus kiezen we voor vergevingsgezindheid naar andere mensen, niet vanuit gevoel, maar vanuit ontzag voor God en

in gehoorzaamheid: Hij stelt genade tbv herstel op nummer 1, ook als het Hem wat/veel kost.

Als de ander herstel weigert, geef dan je boosheid aan Hem; "*Mij komt de wraak toe*" (Rom. 12:19). Er zal door Hem gerechtigheid uitgesproken worden. En zoek een weg om niet verbitterd te raken (Hebr. 12:15), bv. door je tegenstander te leren zegenen (Matt. 5:44).

Neem dus verantwoordelijkheid voor jouw aandeel onafhankelijk van wat de ander doet. In het licht van het evangelie van Jezus Christus is schuld een positief woord: je kunt er vanaf komen, bij God en bij de ander. Schuldgevoel is veel lastiger; onderken dus of je echt een misser hebt begaan omdat je een afspraak/regel hebt overtreden, of check je schuldgevoel open bij de/een ander.

Drie kernpunten - Verleden, heden en toekomst

I. Verleden - het belang van erkenning

Vaak is een gespreksleider nodig om samen open terug te kijken. Ieder kan dan de 3 belangrijkste punten van pijn of irritatie inbrengen. De ander luistert en geeft terug wat hij heeft gehoord, in hartstaal, bv. "het heeft je dus enorm geraakt toen ik ..." Daarmee erken je wat de ander ervaren heeft. Het gaat minder om waarheid dan om hoe iets beleefd heeft.

Vergeving kunnen je niet eisen, wel geven. Het is net als de voorrangsregel in het verkeer. Je hebt er recht op, maar het moet je vooral door de ander gegeven worden. Voor vergeving is één persoon nodig, voor verzoening twee.

II. Heden – verzoenen als markering

Als de belangrijkste punten besproken zijn, is de vraag of het genoeg is om weer samen door één deur te kunnen; om verzoening naar elkaar uit te spreken, het verleden af te sluiten en het elkaar niet meer aan te rekenen, waardoor de wonden kunnen genezen en littekens worden (Jacobus 5:16 stipt dat aan).

III. Toekomst – afspraken over hoe verder

Verzoening betekent niet dat alles weer normaal is. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Er is veel gebeurd en het vraagt tijd en kleine stappen om samen optrekken weer vorm te geven. Bespreek concreet wat ieder nodig heeft; en hoe de eerstvolgende ontmoeting zal verlopen. De inbreuk op de relatie kan ertoe leiden dat de relatie (voorlopig) minder intensief wordt. Vriendschap kan overgaan, je wordt kennissen van elkaar.

Het geleerde vasthouden

"Hopelijk gebeurt het niet nog een keer" - een herkenbare verzuchting na een conflict. Na het pittige traject van herstellen van een verstoorde relatie wordt vaak te weinig nagedacht over wat je geleerd hebt en hoe je dat ijverig vasthoudt.

Maak een top 3 of 5 en spreek met jezelf (of samen met anderen) af wanneer je er weer naar zult kijken. In het begin van frequenter dan later. Pas het geleerde bijvoorbeeld toe op een voorbeeldsituatie/casus.

Bronnen

[Netwerk vrede stichters](#)

Vuistregels voor vrede stichters – Eddy de Pender

Vrede stichten in de kerk – Eddy de Pender

Het boek over vergeving – Desmond & Mpho Tutu

GoedBoos – hoe werkt het? Hoofdstuk 4 "over vergeven, vergeten en verzoenen" - Gerard van der Schee www.goedboos.com

HOOFDSTUK 6: TUCHT IN DE GEMEENTE

Inleiding

Wat een ingewikkeld onderwerp om beknopt beschrijven!

Gelukkig is er het inspirerende boek *“Vrucht van de tucht”* van baptistenvoorganger Yme Horjus. Bondig en vlot leesbaar geschreven, voor wie zich wat uitgebreider in het onderwerp wil verdiepen.

Wat goed dat je erover wilt lezen en leren!

Er zijn leukere, gemakkelijker onderwerpen. Maar tucht raakt wel een kern van samen discipel zijn van Jezus. In basismodule B2 ging het al over richting en ruimte; over hoe elkaar te helpen Jezus te (blijven) volgen. Kijk het [filmpje](#) nog eens terug dat daarover gaat. Wat daar werd aangereikt, willen we in deze thema-module uitdiepen. Daarbij volgen we de leercirkel.

Tucht in de kerk roept vaak negatieve associaties op, van te veel macht en te weinig zorg. Te veel gericht op buitenkant en te weinig gericht op het hart (Spr.4:23).

Hoe zouden we tucht goed kunnen inzetten, als leiding te goede?

Paulus zet het treffend neer in zijn brief aan de gemeente te Korinthe: “Niet dat wij over uw geloof willen heersen, wij zijn medearbeiders aan uw blijdschap, want u staat vast door het geloof” (2 Cor. 1:24 - HSV).

Tucht is een ouderwets woord. Wist je dat het van het woord trekken komt? En dat tucht in de Bijbel in het licht staat van opvoeden, waar het soms nodig is dat er aan je getrokken wordt als je een weg inslaat die niet goed is (Hebr. 12: 4-12)?

Dat trekken doet God de Vader zelf vanuit Zijn goedheid en levenswijsheid; via de Bijbel (Psalm 19:12), de Heilige Geest (Joh. 16:13); en ook door mensen (Spr. 27:6).

Het gaat dus om elkaar omhoog te trekken, niet omlaag.

Vraag:

Hoe zou je aan een ander uitleggen dat God (gelukkig) de moeite neemt om ons tot de orde te roepen, als een hulp-tegenover (Hebreeuws: *ezer*, Psalm 33:20, zoals in Gen. 2:18). Welk voorbeeld uit je eigen leven zou je daarbij noemen?

Tip: Bespreek het onderwerp tucht een keer in het oudstenteam. Liefst los van een dringende situatie zodat er geen druk op staat.

Ervaren

1 Ervaren

open staan

Wat is je eerste reactie bij het woord tucht of elkaar aanspreken op ongepast gedrag? Noteer het voor jezelf.

- Negatief, want er is veel misgegaan en mensen zijn weinig open voor kritiek
- Verlangen dat we waar nodig steviger met elkaar om leren gaan
- Onmogelijke opdracht, want wat is ongepast gedrag en hoe bespreek je dat goed?
- Wie ben ik om een ander te oordelen?
- Belangrijk want ons leven is een getuigenis voor God (of niet dus)
- ...

Hoe zou het zijn als ...

- we tucht leren zien als gewenst en logisch aspect in samen discipel leren zijn
- we beter leren te luisteren en zorgvuldiger te spreken als we elkaar aanspreken
- we leren hoe genade en waarheid samengaan in navolging van Jezus
- we Gods heiligheid en Zijn Koninkrijk hoger stellen dan de lieve vrede

Welk aspect spreekt je het meest/minst aan?

Casus

Er zijn tal van situaties om over na te leren denken. We nemen hier als voorbeeld dat een gemeentelid Ton, dat nog niet officieel gescheiden is, en met een nieuwe vriendin de kerkdienst bezoekt waar ook zijn (formele) echtgenote (Lisa) en kinderen aanwezig zijn.

Wat is je eerste reactie, als mede-gelovige, als leidinggevende? Noteer je gevoelens en gedachten, zodat je beseft door welke bril je naar de situatie geneigd bent te kijken.

Om wat objectiever te kijken, helpt het de volgende invalshoeken te doordenken:

Wat zou de situatie kunnen oproepen bij ...

- a. de nog niet-gescheiden vrouw (en de kinderen)
- b. niet- /jonge christenen en jeugd in de kerk
- c. gemeenteleden die o.a. mogelijk afhaken van de gemeente als er niet gereageerd wordt
- d. de nieuwe vriendin
- e. de opinie over "de kerk van Jezus" bij buitenstaanders
- f. gemeenteleden die familie zijn van een van de vrouw/man/vriendin
- g. ...

Aan het eind van dit hoofdstuk komt de casus terug.

Onderzoeken

Tucht bestaat nog steeds in onze maatschappij: bv. de tuchtcommissie in het voetbal, die zich buigt over wangedrag van spelers. En het tuchtcollege in de advocatuur dat erover waakt dat advocaten zich aan algemene afspraken houden teneinde het beroep en daarmee het gezag van advocaten hoog te houden.

2 Onderzoeken

gezaghebbende stem
van buiten

Elke teamleider en baas wordt geacht situaties die negatief zijn bespreekbaar te maken en ten goede bij te stellen. Vaders en moeders hebben een taak om leidinggevend op te treden naar hun kinderen als dat nodig is (Efeze 6:4). Ken je concrete, goede voorbeelden?

En in de gemeente, onder christenen?

Christus geeft o.a. in de Bergrede aan dat Zijn gemeente/Koninkrijk gebaseerd is op hoge waarden met bijpassend gedrag. En Hij spreekt Zijn discipelen aan als dat nodig is, bv. in Lukas 9:54-55. Het gaat om groei in heilig leven met hulp van de Heilige Geest. We zijn lerend onderweg en maken niet altijd goede keuzes. We hebben anderen nodig die ons kennen en durven/willen bevragen en aanspreken. Mensen die moedig zijn en wijs, betrokken en met diep ontzag voor God.

De bijbel noemt regelmatig dat we elkaar moeten vermanen, aansporen. Niet als betweter, maar als betrokken broer/zus in de Heer, vanuit het besef dat je zelf ook af en toe een hulp-tegenover nodig hebt.

- Lees Galaten 6: 1 en 2 over onze houding
- We hebben elkaar nodig op onze levensreis (Pred. 4:9-12)
- Spreuken beveelt aan tucht lief te hebben (Spr. 1:2 4:13 12:1) – hoe zou je dat in je eigen woorden omschrijven?
- Lees Hebreëën 12: 6-10 waar eerlijk omschreven staat hoe tucht voelt en ook wat het kan uitwerken
- Er zijn tegenkrachten tegen het goede van God: egoïsme, verleidingen en satan

Mattheus 18:15-20 staat wel bekend als gedeelte over “kerkelijke tucht” en spreekt over drie stappen. Welke goede aspecten kom je hier tegen en welke vragen roept het op? Boeiend zijn de omringende gedeeltes. Die gaan over het verdwaalde schaap en over elkaar vergeven.

Reflecteren – Leren

Terugblikkend op stap 1 en 2 van de leercirkel: wat zouden we als gemeente willen rond tucht?

3 Reflecteren

stilstaan bij jezelf

Als we het belang en de waarde van tucht (opnieuw) voor ogen hebben, is een logische vraag of we er onderling positiever en opener over kunnen zijn. Bijvoorbeeld: het zou een goed onderwerp kunnen zijn op een introductiebijeenkomst voor mensen die lid willen worden van de gemeente. Hoe zou het zijn als daar klinkt: "Bij ons mag je erop rekenen op dat we je helpen om op de weg van Christus te blijven; dat betekent dat we met elkaar in gesprek gaan als we (grote) vragen hebben vanwege woorden of daden; we willen elkaar dan respectvol benaderen, goed naar elkaar luisteren en samen zoeken naar Gods wil, genade en kracht om beelddrager van God te zijn; we zijn wederzijds aanspreekbaar op gedrag. Hiermee geven we praktisch invulling aan het gebed dat Jezus ons leerde *Onze Vader die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome Uw geschiede*, (Matt. 6:9,10)"?

Dit onderwerp maakt het belangrijk/urgent dat we goed naar elkaar leren luisteren en daarbij onderscheid maken tussen gedrag (kan goed of fout zijn) en persoon (is geliefd en gerechtvaardigd in Christus). Dus zouden we het als gemeente moeten leren/oefenen in het kader van het eerste gesprek waar Matt 18:15 over spreekt.

We kunnen erin groeien in zachtmoedigheid elkaar aan te spreken: zacht en moedig. Met een startzin als: "Mag ik je iets vragen? Ik merk dat .....; Klopt dat of hoe zie jij dat?"

Voorwaarden voor zo'n gesprek zijn:

- Je wilt het goede voor de ander en reageert niet vanuit je eigen irritatie
- Je weet waar je het over hebt en kunt vanuit de Bijbel reageren

Wat zou het mooi zijn als er een keer een getuigenis over zou klinken dat iemand zich geholpen weet door zo'n gesprek!

Jezus geeft aan een of twee personen mee te nemen voor een tweede gesprek als in de eerste ontmoeting geen open gesprek is ontstaan. Iemand die ook weet van het niet-christelijk gedrag van de broeder of zuster. En een derde die misschien net een andere toon kan zetten, vanuit betrokkenheid en verlangen naar heiliging.

Is het juist om de oudsten/voorganger te belasten met stap 3 in Matt 18:17? Zou het een idee kunnen zijn om er een aparte werkgroep voor te maken? Daarin zouden zowel het priesterlijke en profetische aspect vertegenwoordigd moeten zijn: zowel het moederlijke (pastoraal, bewogen), als het vaderlijke (aansprekend en uitdagend).

Wat doe je er een familie- of vriendschapsrelatie is tussen iemand uit de raad/werkgroep en de betrokkene? Voor die persoon is het vanwege loyaliteit lastiger een wel afgewogen oordeel te vormen. Wel kan hij een adviserende inbreng hebben welke manier van communicatie de meeste kans op een vruchtbaar gesprek heeft, juist omdat hij (de situatie en) de persoon in kwestie kent.

Handelen – in praktijk

Als raad en gemeente kun je een eerste nieuwe stap maken rond het onderwerp tucht in de richting van het kwalitatief geformuleerd doel – bv. we willen tucht in een helder perspectief van discipelschap leren zien (denk aan De ladder van Ben Tiggelaar in basismodule A1).

4 Handelen

een stap zetten

Een andere stap om te groeien in onderlinge openheid zou kunnen zijn om een gezonde gewoonte van evalueren toe te passen in de raad, teams, kringen. Met vragen als “Was dit een goede avond en wat kan volgend keer beter?”

In een concrete casus kunnen de volgende aandachtspunten de raad/werkgroep helpen. Ze komen uit het boek *Moral Choices* van Scott Rae.

1. Inventarisatie

- Wie zijn de betrokkenen (sociogram) – raakt de situatie ook anderen dan de persoon zelf?
- Wie kunnen we raadplegen – op welke punten ervaren we gebrek aan wijsheid?

2. Verzamel de feiten rond de situatie

- Wat weten we?
- Wat is niet bekend en moeten we wel weten?

3. Bepaal wat de ethische kwesties zijn

- Te beschrijven in echte, conflicterende belangen
- Bv. vrijheid van individu -zorg voor de groep; genade – heiligheid; korte – lange termijn

4. Welke principes/waarden zijn bepalend?

- Noteer ze en geef ze een weegfactor

5. Maak een lijst van de alternatieve oplossingen

- Formuleer er zo veel mogelijk, wees daarin creatief

6. Vergelijk de alternatieven met de principes

- Er vallen alternatieven af; misschien eindig je hier met een duidelijk besluit.
- Zo niet ga dan naar de volgende stappen:

7. Overweeg de consequenties

- Bekijk negatieve en positieve gevolgen van elk alternatief en weeg ze
- Wat is extra goed of extra afbrekend? Vaak zijn de argumenten elkaars spiegelbeeld.

8. Neem een besluit

- Je kunt niet blijven afwegen en discussiëren.
- Bedenk dat er geen gemakkelijke en pijnloze besluiten zijn bij ethiek.
- Leg vast wanneer je het besluit evalueert.

Communicatie naar de gemeente

Het vraagt wijsheid om in communicatie transparantie en vertrouwelijkheid de juiste plek te geven.

Probeer samen met de betrokkene tot een tekst te komen. Enige duidelijkheid helpt zowel de gemeente als de betrokkene, en een goed verstaander heeft maar een half woord nodig.

Terug naar de begincasus

Als het bezoeken van de dienst vooraf bekend is kun je als oudsten aangeven dat er eerst een gesprek over de situatie nodig is. Indien het onverwacht is, kun je de man en zijn nieuwe vriendin vooraf of achteraf meenemen naar een aparte ruimte en daar uitleggen dat er op korte termijn een gesprek nodig is om helderheid in de gezinssituatie te scheppen en gedoe rond de dienst te voorkomen. En dat je blij bent dat betrokkenen een dienst willen bezoeken, de plek om samen Gods eer en wil te zoeken, maar dat ook dat eerst een punt van gezamenlijk overleg is.

Maak een concrete afspraak over het vervolg.

Laat de echtgenote (en kinderen) weten dat je als raad op korte termijn in gesprek wil gaan met de man (en zijn vriendin).

Indien nodig/wenselijk kan ook aan de gemeente kort meegedeeld worden dat de raad contact heeft met Ton en Lisa (alleen voornamen noemen!) over hun voorgenomen scheiding.

Tot besluit

Tucht draait om drie speerpunten

- ✓ de eer van God via het getuigenis van ons leven
- ✓ heiliging van de gemeente als teken van hoop en licht
- ✓ hulp ten goede voor wie de weg ten leven van Jezus kwijtraakt

Prachtige, belangrijke aspecten om een moeilijk thema goed te leren toepassen.

Naast het boek van Yme Horjus *De vrucht van de tucht – discipelschap en discipline in de gemeente van Christus*, is er het boek *De kunnende kerk – gemeente-ethiek in de praktijk*, uit 2020, geschreven door Henk Bakker, Erik Groeneveld en Yme Horjus.

HOOFDSTUK 7: BRONNEN

Cloud en Townsend, *Hoe Mensen Groeien Naar Volwassenheid*. Uitgeverij 't Gulden Boek, 2003.

Neil T. Anderson en Steve Goss, *Vrijheid in Christus: Deelnemersgids*. Heverlee: Centrum voor pastorale counseling, 2013.

Patrick Nullens, *Verlangen naar het goede: Bouwstenen voor een christelijke ethiek*. Zoetermeer: uitgeverij Boekencentrum, 2006.

Ganzevoort en Visser, *Zorg voor het verhaal: Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding*. Zoetermeer: Uitgeverij Meinema, 2007.

Peter van de Kamp, *Verhalen om te leven: levensverhalen in het pastoraat*. Utrecht: uitgeverij Kok, 2013.

Jan Willem van Dommelen, Maria de Jong-de Kruijf en Anje Slootweg, *Spiegelzalen – reflecties op huwelijk en echtscheiding*, Groen, Heerenveen, 2021

Harry van de Pol, *Harthorend, luisteren voor professionals*, Vanbinnenuit, Ede, 2010

Bert Bakker, *Anderen tevoorschijn luisteren - Luisteren 2.0, Ekklesia*, 2013

Yme Horjus, *De vrucht van tucht*, 2020.

Henk Bakker, Erik Groeneveld en Yme Horjus, *De kunnende kerk – gemeente-ethiek in de praktijk*, 2020.

<https://www.ikzoekchristelijkehulp.nl/> zoeken via postcode/plaats naar christelijke hulpverleners

[Dramadriehoek deel 1: De theorie van de dramadriehoek](#)

Een filmpje van 6 minuten over de dramadriehoek - door Tim van Dijl, GGZ-arts, De Hoop

[Dramadriehoek vs minnaarsdriehoek Ben Visser CHE](#)

Minicollege van 9 minuten over de overstap van dramadriehoek naar de winnaarsdriehoek/minnaarsdriehoek - door Ben Visser, CHE